

Multimedia a rozrywka

NA TEJ LEKCJI:

- dowiesz się, jakie były początki kabaretu i jaką rolę odgrywa w nim muzyka;
- poznasz pierwsze polskie kabarety oraz nazwiska artystów;
- dowiesz się, jakie multimedia oraz sprzęt sceniczny są wykorzystywane podczas współczesnych występów kabaretowych.

Kabaret – jest spektaklem o charakterze satyrycznym, tworzonym najczęściej przez kilkuosobowe grupy artystów. W krótkiej formie skeczu, piosenki, popisów muzycznych, tanecznych czy scenek parodystycznych artyści nawiązują specyficzny dialog z publicznością. Spontaniczna reakcja publiczności decyduje o atmosferze całego widowiska.

Kabaret jako sztuka sceniczna

Kabaret to sztuka sceniczna – widowisko satyryczne tworzone przez kilku lub kilkunastu artystów: komików, piosenkarzy, aktorów. Kabaret **narodził się we Francji** i stąd pochodzi jego nazwa. Francuskie słowo cabaret (czytaj: kabare) oznacza tawernę, gospodę czy szynk. Już w średniowieczu miejsca te służyły wędrownym trubadurom, kuglarzom i komedianom jako miejsca popisów i występów.

Trubadurzy to wędrowni średniowieczni poeci i muzycy („piewcy miłości”). Wywodzili się zwykle z arystokracji lub rycerstwa. Treścią ich utworów była miłość i radość życia.

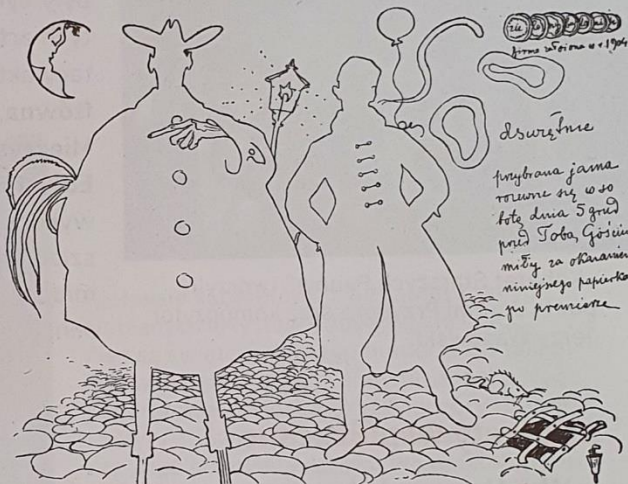

Średniowieczni trubadurzy – malowidło z XIII wieku.

Kabaret, będąc miejscem spotkań artystów różnych dziedzin (literatów, aktorów, muzyków, malarzy), stawał się środkiem komunikacji publicznej. Wpłynął także na rozwój form kabaretowych takich jak **monologi**, **skecze muzyczne**, **pantomimiczne** i **taneczne**, **scenki dramatyczne**, **szopki**, **inscenizowane piosenki**, **blackouty**, czyli krótkie scenki satyryczne, oddzielone od innych scen wygaszaniem świateł, a także **improwizacje**. Początkowo był elitarny, z czasem utworzył się dla szerszej publiczności.

pierwsze polskie kabarety

W Polsce jednym z pierwszych kabaretów był „Zielony Balonik” założony w 1905 roku przez artystów z Krakowa w kawiarni zwanej Jamą Michalikową. Występujący w nim panowie ubrani byli we fraki, garnitury i smokingi, a panie – w wytworne kapelusze i długie suknie. W tym okresie kabaret **był otwarty tylko dla elit i stanowił rozrywkę klubową dla wyższych sfer**. Charakterystyczną cechą kabaretowych spotkań było **połączenie słowa i rysunku** – satyrycznych grafik i pisanych do nich tekstów. **Śpiewano piosenki** ze słowami między innymi Tadeusza Boya-Żeleńskiego – jednego z założycieli kabaretu. Wystawiono także pięć noworocznych przedstawień satyrycznych pod nazwą „Szopka krakowska”.

Kabaret „Zielony Balonik”, zaproszenie.

W latach 1919–1931 w Warszawie działał **teatrzyk kabaretowy „Qui Pro Quo”** (czytaj: kwi pro kwo). Do jego znakomitych wykonawców należeli aktorzy: **Eugeniusz Bodo, Hanka Ordonówna, Mira Zimińska, Zula Pogorzelska, Adolf Dymśa** oraz piosenkarz **Mieczysław Fogg**. Powstały tam formy sceniczne oraz piosenki do tekstów Juliana Tuwima, Jana Lechonia oraz Antoniego Słonimskiego. Wiele z nich stało się przebojami.

W 1956 roku w Krakowie powstał **cabaret literacki** pod nazwą „**Piwnica pod Baranami**” założony przez reżysera i scenarzystę **Piotra Skrzyneckiego**. Tworzyli dla niego między innymi dramaturg i prozaik **Sławomir Mrożek**, poetka i pisarka **Agnieszka Osiecka** oraz reżyser **Andrzej Wajda**. Z „Piwnicą pod Baranami” związana była **Ewa Demarczyk**. Z kabaretem współpracują aktorka **Anna Dymna**, kompozytor **Zbigniew Preisner**, kompozytor, artysta i wokalista **Grzegorz Turnau** i kompozytor **Jan Kanty Pawluśkiewicz**. Swoje miejsce znalazły tam zespoły jazzowe Krzysztofa Komedy i Andrzeja Kurylewicz.

Scena „Piwnicy pod Baranami”.

„Kabaret Starszych Panów” tworzyli poeta Jeremi Przybora oraz kompozytor Jerzy Wasowski.

W latach 1958–1966 poeta **Jeremi Przybora** i kompozytor **Jerzy Wasowski** stworzyli „Kabaret Starszych Panów”. Obaj ubrani we fraki i cylindry prowadzili na żywo programy rozrywkowe, które były cyklicznie emitowane w telewizji. Do znakomitych artystów tego kabaretu należeli między innymi tacy aktorzy jak **Irena Kwiatkowska**, **Barbara Kraf-tówna**, **Krystyna Sienkiewicz**, **Wiesław Gołas**, **Mieczysław Czechowicz**, **Wiesław Michnikowski**, **Edward Dziewoński** i **Bohdan Łazuka**. Do dzisiaj wykonuje się piosenki tego kabaretu – stały się one szlagierami: *Wesołe jest życie staruszka*, *Addio pomidory*, *W czasie deszczu dzieci się nudzą* oraz *Piosenka jest dobra na wszystko*.

Kabarety współczesne

Współczesne kabarety poruszają aktualne tematy społeczno-gospodarcze oraz polityczne. Ich cechą charakterystyczną jest środowiskowość i otwarcie na improwizację.

Współczesny polski kabaret znacznie różni się od swych poprzedników. Występy artystów kabaretowych odbywają się na dużych scenach widowiskowych. Podczas występów stosowane są **wirtualne scenografie** i **dekoracje multimedialne**. Artysty korzystają z najnowocześniejszego nagłośnienia. Dominują **mikrofony bezprzewodowe, nagłowne, doreęczne** lub małe, lekkie i dyskretne – na przykład przyłączone do kłapy marynarki, tak zwane **lavalier**.

Artysty kabaretowi często decydują się na **kariere solową** i tworzą własne programy. Przykładami są między innymi **Artur Andrus**, **Hanka Bielicka**, **Marcin Daniec**, **Ireneusz Krosny**, **Jerzy Kryszak** oraz **Zenon Laskowik**.

Marcin Daniec.

Festiwal kabaretowy z udziałem znanych i lubianych artystów odbywają się corocznie i są świętem dobrego humoru. Do takich festiwali należy między innymi „Płocka Noc Kabaretowa”, „Lidzbarskie Wieczory Humoru i Satyry”, „Świętokrzyska Gala Kabaretowa” czy „Ogólnopolski Festiwal Piosenki Kabaretowej O.B.O.R.A.”.

Grupa MoCarta to kwartet smyczkowy, który dzięki dowcipnemu wykorzystaniu znanych melodii jest jednym z lepiej rozpoznawalnych zespołów kabaretowych. Grupę MoCarta tworzą: Michał Sikorski (skrzypce), Paweł Kowaluk (altówka), Filip Jaślar (skrzypce) i Bolesław Błaszczak (wiolonczela)

Muzyka instrumentalna w kabarecie, zwłaszcza utwory klasyczne wykonywane w nietypowych aranżacjach, które łączą znane melodie z elementami pastiszu czy parodii, wywołuje u publiczności zabawne skojarzenia. Artysta może do swoich występów dodać przedmioty użytkowe, które jednoznacznie wprowadzają widzów w kontekst żartu. Jednak, żeby zrozumieć dowcip, w którym głównym środkiem wyrazu jest muzyka instrumentalna, publiczność musi znać utwór, będący podstawą skeczu. Dzięki temu może go zobaczyć w nowym – zabawnym kontekście.

[DVD "Grupa MoCarta w Teatrze" - Jackson - YouTube](#)

Kabarety w formie słuchowisk emitowało radio. Do najbardziej znanych należą między innymi „60 minut na godzinę”, „Ilustrowany Tygodnik Rozrywkowy” i „Powtórka z rozrywki”. Popularne są także **telewizyjne programy kabaretowe**. To między innymi „Kabaret Olgi Lipińskiej”, „Dzięki Bogu już weekend”, „Paranie-normalni Tonight” i „Kabaret na żywo”.

„Kabaret Olgi Lipińskiej” to cykl satyrycznych programów telewizyjnych. Jego akcja toczyła się w telewizji kablowej „Kaba 3”. Ogromnym atutem programu była jego obsada – w poszczególnych odcinkach występowali znakomici aktorzy i satyrycy (m.in. Jan Kobuszewski, Janusz Rewiński, Paweł Wawrzecki, Wojciech Pokora).

W zeszycie przedmiotowym:

Zad 1. Napisz, gdzie narodził się kabaret i skąd wzięła się jego nazwa.

Zad 2. Wypisz formy kabaretowe, które rozwinęły się dzięki kabaretom.

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)

Zad 3. Wypisz pięć znanych ci artystów/artystek kabaretowych.